



Innkalling

Utvalg:	Formannskapet
Møtested:	Formannskapssalen
Dato:	17.04.2023
Tid:	Kl. 16:00

Forfall med kortfattet begrunnelse og eventuelle habilitetsspørsmål meldes snarest til møtesekretær på valg@karmoy.kommune.no eller på telefon 52 85 74 21 / 19 / 22. Varamedlemmer møter kun etter nærmere avtale med sekretariatet.

Saksliste

Sak nr.	Sakstittel
037/23	Oversendelsesforslag fra kommunestyret 20.03.23
038/23	Søknad om serverings- og skjenkebevilling - Havn Hotell og Restaurant AS
039/23	Søknad om serverings- og skjenkebevilling - Gamlekaien AS
040/23	Deling av virksomhet i sektor helse
041/23	Drift av kommunale legesentre
042/23	Lokal oppreisningsordning for tappt barndom
043/23	Samlesak for referatsaker
044/23	Samlesak for spørsmål

Karmøy, 11.04.2023

Jarle Nilsen
Ordfører



Saksbehandler: Siv Elisabeth Røksund Lie

Kommunedirektør/rådmann: Øystein Hagerup

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
037/23	Formannskapet	17.04.2023

Oversendelsesforslag fra kommunestyret 20.03.23

1. **Oversendelsesforslag fremsatt av Rønnevik (MDG) under sak PS 28/23: Nytt kulturhus - Lokalisering og realiseringsstrategi**
 1. *Kartlegg organisasjonseide forsamlingshus drevet av frivillige foreninger i Karmøy kommune der det foregår kulturelle aktiviteter.*
 2. *Integrer disse husene i kommunens kulturplan og kulturhusstruktur.*
 3. *Ta initiativ opp mot Rogaland fylkeskommune om å få "Huset i bygda" til Rogaland og foreslå Karmøy som pilotkommune.*

<https://www.husetibygda.no/>

Vedtak KST 20.03.23

Oversendelsesforslaget fremsatt av Rønnevik (MDG) ble oversendt formannskapet uten realitetsbehandling.

**Saksbehandler:** Elin Vikene**Kommunedirektør/rådmann:** Øystein Hagerup

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
038/23	Formannskapet	17.04.2023

Søknad om serverings- og skjenkebevilling - Havn Hotell og Restaurant AS

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Karmøy formannskap viser til Karmøy kommunes reviderte alkoholpolitiske retningslinjer for 2023 – 2024, vedtatt i kommunestyret 12.12.2022 og bevillingen må utøves i henhold til disse.
2. Formannskapet innvilger alminnelig skjenkebevilling jf. Karmøy kommunes alkoholpolitiske retningslinjer, serveringsloven og alkoholovens kap. 4, kommunale skjenkebevillinger i resterende del av bevillingsperioden som opphører 30.06.2024 slik:

Skjenkested: **Havn Hotell Og Restaurant, Torget 6, Skudeneshavn**
Bevillingssøker/org.nr.: Havn Hotell Og Restaurant AS / 930841412
Godkjent styrer: Tiina Vormestrand, f. 01.09.1974
Godkjent stedfortreder: Rune Vormestrand, f. 28.05.1971

innvilges serveringsbevilling og alminnelig skjenkebevilling for alkoholholdig drikk i gruppe 1, 2 og 3: Drikk som inneholder mellom 2,5 og 60 volumprosent alkohol.

Bevillingen gjelder i restaurant i Torget 6, i Skudeneshavn i 1. etasje inkludert glassbygget mot sjøen. Under forutsetning av tilstrekkelig vakthold og avskjerming innvilges også uteservering i tilknytning til glassbygget mot sjøen og ved inngangen/mot torget i Skudeneshavn sentrum.

1. Skjenkebevillingene er knyttet til lokalet. Lokalet må til enhver tid være godkjent til formålet av bygningsmyndighetene, brannvesenet og Mattilsynet og krav fra disse må etterkommes. Eventuelle endringer av lokalene må alltid forhåndsgodkjennes i form av søknad til kommunen.
2. Det kreves internkontrollsystem i henhold til kap. 8 i forskrift til alkoholoven.
3. Bevillingshaver plikter å gi innsyn i varelager og regnskaper til bevillingsmyndighet og skjenkekontrollører.
4. Bevillingen blir gitt under forutsetning av at det ikke er anmerkninger fra skatteetaten. Dersom skjenkestedet får økonomiske restanser som manglende innbetalinger av skatter, avgifter,

merverdiavgift eller omsetningsavgift av omsatt mengde alkoholholdig drikk, kan bevillingen tas opp til ny vurdering.

5. Det tillates ikke noen form for pengespill (poker/nettspill osv) i lokaler hvor det skjenkes alkohol.

2. Skjenketider framkommer i de til enhver tids gjeldende alkoholpolitiske retningslinjer for Karmøy. Nasjonale føringer kan medføre endringer.

3. For å opprettholde en god likestillingsprofil, godt omdømme og unngå at barn og unge får uheldige opplevelser av bylivet/skjenkenæringen tillater Karmøy kommunestyre ikke driftskonsept/underholdning på skjenkesteder som:

stripping, erotisk dans, toppløs-servering, undertøyshow eller servering av mat/drikke på kropp (for eksempel sushi, drikkeleker/konkurranse mm).

4. Det tillates ikke skjenking på kreditt.

5. Prikktildeling og inndragning av salgs- og skjenkebevillinger

Overtredelser som medfører prikktildeling, antall prikker og saksbehandling framkommer i alkoholforskriftens § 10-3 og i Karmøy kommunes alkoholpolitiske retningslinjer punkt X).

Saksutredning

Havn Hotell og Restaurant AS søkte den 20.02.2023 om serverings- og skjenkebevilling for lokalene i Torget 6, 4280 Skudeneshavn.

Adresseforklaring:

På vedlagte tegninger og i konseptbeskrivelsen er adressen Torget 4 oppført, mens i søknaden står det Torget 6. Ved henvendelse til daglig leder/styrer om dette sendte Odd Inge Olsen i Torget 6 AS følgende forklaring:

Torget 4 ble splittet når vi bygde leiligheter på eiendommen, hvor da leilighetene fikk Torget 4 A-D og eksisterende bygg (gamle Lanteren) med restaurant og hotell da fikk Torget 6.

Eiendomsselskapet foretok også navneendring i det leilighetene ble solgt.

Bevillingssøker: **Havn Hotell og Restaurant AS, org.nr. 930841412, Torget 6, Skudeneshavn**

Skjenkesteds navn: **Havn Hotell og Restaurant**

Eier 1, 50 %: **Level Mathuset AS, org.nr. 918632859**

Eier 2, 50 %: **4280 SKH AS, org.nr. 99047335**

Styrer/daglig leder: **Tiina Vormestrand, f. 01.09.1974**

Stedfortreder: **Rune Vormestrand, f. 28.05.1971**

Styrer har bestått etablererprøve etter serveringsloven og styrer og stedfortreder har bestått kunnskapsprøven om alkoholloven for skjenking.

Søknaden er på vanlig måte oversendt politiet og skatteetaten til uttalelse uten at disse hadde anmerkninger til involverte personer og foretak. Politiet hadde heller *ingen ordensmessige*

bemerkninger til søknaden fra Havn Hotell og Restaurant as, org.nr. 930841412, om serverings- og skjenkebevilling inne i Torget 4, Skudeneshavn, inkludert glasshus ut mot sjøen og uteareal.

Konseptbeskrivelse:

Restaurant med ca. 170 plasser inne fordelt i forskjellige rom. Glassbygget mot sjøen inngår i servering innendørs (Arealer 1 etg Torget 4). I tillegg er det ønsket ca. 30 uteplasser (merket med blå farge i arealer 1 etg Torget 4).

Noen av uteplassene er mot sjøen og noen av uteplassene et mot torget. Serveringsarealer avgrenses fysisk med kombinasjon av plantekasser og rekkverk mot torget. Dette arealet er mellom bygninger og har inngang til både restaurant og hotellrommene.

Hotellet som hører til virksomheten har totalt 7 rom (2 suiter og 5 dobbeltrom).

Restauranten serverer frokost til beboere og er åpnet for lunsj og middag. I tillegg til mat på restaurant skal det tilbys catering til både private og bedriftsarrangementer.

Tilbudet er rettet mot turister, lokale befolkning på Karmøy og hele Haugalandet, samt kurs- og møtetilbud tilbedrifter. Det er også planlagt å sy sammen pakker med diverse aktiviteter i Skudeneshavn. Her kommer vi til jobbe sammen med andre lokale aktører, samt kommunen.

Det er ønskelig at restaurant skal være åpen hver dag, men her kan det bli variasjoner mtp sesongen. Åpningstid på fredag og lørdag blir lengre enn andre dagene.

Målgruppe er alle besøkende av restaurant. Skudeneshavn er sommerby og når det er fint vær ønsker gjestene sitteute.

Uteserveringsarealet blir fysisk avgrenset med kombinasjon av rekkverk og plantekasser.

Uteservering vegg til vegg med restaurant og hotellet. Det er kun adkomst fra restaurant. Se vedlagt tegning. Arealer med blå farge bliravgrenset.

Utskrift fra Norkart (Print_A4L...) viser eiendommens grenser (gnr/bnr 1147-57/544). Basert på ovenstående søker vi om skjenking på områder som er merket blå i utskrift fra Norkart.

Glassbygget mot sjøen inngår i servering innendørs (Arealer 1 etg Torget 4).

Bevillingssøker ser for seg at restauranten skal være åpen daglig, men det vil nok bli endringer i henhold til sesongen og at åpningstidene vil bli lengre i helgene. Det vil serveres frokost og også være åpent for lunsj og middag. I tillegg til mat på restauranten skal det tilbys catering til både private og bedriftsarrangementer samt kurs- og møtetilbud. Havn Hotell og Restaurant har også planlagt å jobbe sammen med andre lokale aktører om å sy sammen pakker med diverse aktiviteter i Skudeneshavn. Det er forventet at 60 % av omsetningen vil gjelde matservering og at det vil kunne serveres varm mat til kl. 22.00. Ønsket oppstartsdato er 27.04.2023.

Det er også to uteserveringsområder i tilknytning til restauranten; ett i forlengelse av glassbygget og ett mellom restauranten og hotellet. Det blir fysisk avgrensing av uteserveringsområdene med kombinasjon mellom rekkverk og plantekasser og kun adkomst via restaurant.

I Karmøy kommunes alkoholpolitiske retningslinjer punkt O) er det et krav at det tilbys matservering av varmrett til minst kl. 21.30 for å få alminnelig skjenkebevilling for alkoholholdig drikk i gruppe 3 (brennevin). Men skjenkesteder som er en integrert del av et større hotell (bar, konferanse-/ selskapslokaler, hotellrom og nattklubber for voksne) kan etter en konkret vurdering gis alminnelig brennevinsbevilling.

Ovennevnte betyr at kravene til brennevinsbevilling er oppfylt.

Etableringen av dette skjenkestedet kommer klart innenfor taket på 17 skjenkebevillinger i de alkoholpolitiske retningslinjene da det per i dag er 11 skjenkesteder. Sesongbevillinger, bevillinger begrenset kun til sluttet selskap og skjenkesteder med svært begrenset åpningstid mm telles ikke med jfr. retningslinjenes punkt R) Delegasjon: Rådmannen vurderer hvilke skjenkebevillinger som kommer inn under taket på 17 skjenkebevillinger.

Kommunedirektørens konklusjon

På bakgrunn av konseptet hotell med restaurant med stor vekt på matservering, innhentede vandelsopplysninger og beståtte nødvendige prøver anbefaler rådmannen at formannskapet innvilger alminnelig serverings- og skjenkebevilling i gruppe 1 – 3: alkoholholdig drikk mellom 2,5 og 60 volumprosent alkohol i restaurant i Torget 6, i Skudeneshavn i 1. etasje inkludert glassbygget mot sjøen. Under forutsetning av tilstrekkelig vakthold og avskjerming innvilges også uteservering i tilknytning til glassbygget mot sjøen og ved inngangen/mot torget i Skudeneshavn sentrum

Skjenketider i henhold til Karmøy kommunes alkoholpolitiske retningslinjer.

Aktuelle lover, forskrifter, avtaler m.m.

Serveringsloven, alkoholoven, alkoholforskriften og Karmøy kommunes alkoholpolitiske retningslinjer.

Vedlegg:

Søknad om serverings- og skjenkebevilling
Arealer 1 etg Torget 4
Kart

**Saksbehandler:** Elin Vikene**Kommunedirektør/rådmann:** Øystein Hagerup

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
039/23	Formannskapet	17.04.2023

Søknad om serverings- og skjenkebevilling - Gamlekaien AS

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Karmøy formannskap viser til Karmøy kommunes reviderte alkoholpolitiske retningslinjer for 2023 – 2024, vedtatt i kommunestyret 12.12.2022 og bevillingen må utøves i henhold til disse.
2. Formannskapet innvilger alminnelig skjenkebevilling jf. Karmøy kommunes alkoholpolitiske retningslinjer, serveringsloven og alkoholovens kap. 4, kommunale skjenkebevillinger i resterende del av bevillingsperioden som opphører 30.06.2024 slik:

Skjenkested: **Gamlekaien, Holmen 15, 4280 Skudeneshavn**
Bevillingssøker/org.nr.: Gamlekaien AS / 928067149
Godkjent styrer: Gunn Johannessen, f. 09.03.1969
Godkjent stedfortreder: Ellen Solstad, f. 28.10.1974

innvilges serveringsbevilling og alminnelig skjenkebevilling for alkoholholdig drikk i gruppe 1 og 2: Drikk som inneholder over 2,5 og høyst 22 volumprosent alkohol.

Bevillingen gjelder i spisesal, mellomstue og bibliotek/salong inne i Gamlekaien, Holmen 15, Skudenes. Under forutsetning av tilstrekkelig vakthold og avskjerming innvilges også uteservering foran Gamlekaien.

1. Skjenkebevillingen er knyttet til lokalet. Lokalet må til enhver tid være godkjent til formålet av bygningsmyndighetene, brannvesenet og Mattilsynet og krav fra disse må etterkommes. Eventuelle endringer av lokalene må alltid forhåndsgodkjennes i form av søknad til kommunen.
2. Det kreves internkontrollsystem i henhold til kap. 8 i forskrift til alkoholoven.
3. Bevillingshaver plikter å gi innsyn i varelager og regnskaper til bevillingsmyndighet og skjenkekontrollører.
4. Bevillingen blir gitt under forutsetning av at det ikke er anmerkninger fra skatteetaten. Dersom skjenkestedet får økonomiske restanser som manglende innbetalinger av skatter, avgifter,

merverdiavgift eller omsetningsavgift av omsatt mengde alkoholholdig drikk, kan bevillingen tas opp til ny vurdering.

5. Det tillates ikke noen form for pengespill (poker/nettspill osv) i lokaler hvor det skjenkes alkohol.
2. Skjenketider framkommer i de til enhver tids gjeldende alkoholpolitiske retningslinjer for Karmøy. Nasjonale føringer kan medføre endringer.
3. For å opprettholde en god likestillingsprofil, godt omdømme og unngå at barn og unge får uheldige opplevelser av bylivet/skjenkenæringen tillater Karmøy kommunestyre ikke driftskonsept/underholdning på skjenkesteder som:

stripping, erotisk dans, toppløs-servering, undertøyshow eller servering av mat/drikke på kropp (for eksempel sushi, drikkeleker/konkurranser mm).

4. Det tillates ikke skjenking på kreditt.
5. Prikktildeling og inndragning av salgs- og skjenkebevillinger

Overtredelser som medfører prikktildeling, antall prikker og saksbehandling framkommer i alkoholforskriftens § 10-3 og i Karmøy kommunes alkoholpolitiske retningslinjer punkt X).

Saksutredning

Gamlekaien AS søkte den 25.01.2023 om serverings- og skjenkebevilling ved Gamlekaien, Holmen 15, 4280 Skudeneshavn. Bygget ble tidligere kalt Blondefabrikken Gjestgiveri og ble i 2022 solgt til Gamlekaien AS. Ferdigattest for bruksendring fra bolig til serveringssted og overnatting ble gitt 30.03.2023.

Bevillingssøker: Gamlekaien AS, org.nr. 928067149
Skjenkesteds navn: Gamlekaien, Holmen 15, 4280 Skudeneshavn
Eier: Aurorah AS, org.nr. 918186751 v/Ellen Solstad
Styrer/daglig leder: Gunn Johannessen, f. 09.03.1969
Stedfortreder: Ellen Solstad, f. 28.10.1974

Konseptbeskrivelse:

Våningshuset på Gamlekaien i Skudeneshavn fikk "Kongelig bevilling som gjestgiveri" i 1771. Huset har vært brukt som privat bolig siden begynnelsen av 1900-tallet. I 2022 kjøpte jeg, Ellen Solstad, via selskapet Gamlekaien AS, eiendommen med ønske om å gjenåpne gjestgiveri. Jeg har brukt det siste året på å restaurere eiendommen.

Eiendommen har rammetillatelse til bruksendring fra "bolig" til "servering og overnatting". Ferdigstillelsesattest foreligger ikke enda (forventes innen mars), og det søkes om serverings-/skjenkebevilling med forutsetning om at ferdigstillelsesattest foreligger. **(Godkjent 30.03.2023)** Virksomheten er en kombinasjon av overnattingsvirksomhet og spiserestaurant. Huset er utformet med 6 gjesteromm/bad for overnattende gjester, kjøkken, to stuer samt utendørs kaiområde. Utover overnatting ønskes tilbudet å omfatte servering til overnattende gjester, samt andre besøkende; både

turister og fastboende. I tillegg planlegges det å skape en kulturell arena, med arrangementer som litterære salonger, små konserter, teater, vinsmaking, etc.
I utgangspunktet søkes det om åpningstider som angitt under "åpnings- og skjenketider", men det bes om godkjenning for utvidede åpningstider ved spesielle anledninger.

Dersom det ikke kan gis alminnelig bevilling innen 15/4/23, søkes det om sesongbevilling fra 1/4 - 30/9 2023.

Styrer og stedfortreder vil ta kunnskapsprøve i alkoholoven innen kort tid.
Ellen Solstad som sentral person i søknaden har diverse roller/tilknytninger til andre virksomheter.
Disse er ikke oppgitt i skjema da de er i andre bransjer og anses ikke som relevante i denne sammenheng.
Omsetning er høyst usikkert, men det forventes å være innenfor nivået for kommunens minsteavgift.

Søknaden er på vanlig måte oversendt politiet og skatteetaten for uttalelse uten at disse har innvendinger.

Ønsket oppstartsdato er 27.04.2023 og det bes om å få mulighet til å få en sesongbevilling dersom det ikke lar seg gjøre å få søknaden behandlet i formannskapet innen den 17.04.2023.

Gamlekaien blir en kombinasjon av overnattingsvirksomhet og spiserestaurant med servering til overnattende gjester, men også til andre besøkende som turister og fastboende.

Det planlegges å skape en kulturell arena med arrangementer som litterære salonger, små konserter, teater, vinsmaking etc.

Profilen for stedet vil i følge søker være noe nedtonet og det søkes kun om skjenkebevilling i gruppe 1 og 2, samt redusert skjenketid i forhold til skjenketidene i de alkoholpolitiske retningslinjene. Åpningstider/skjenketider vil variere i henhold til sesong og vær. Det er i utgangspunktet søkt om skjenketid til kl. 23.30, men ønsker å kunne utvidede skjenketidene ved spesielle anledninger. Det forventes at 40 % av omsetningen vil gjelde matservering.

Etablering av dette skjenkestedet vil være innenfor taket på 17 skjenkebevillinger i de alkoholpolitiske retningslinjene og vil telle som bevilling nummer 13.

Styrer hadde etablererprøven etter serveringsloven fra før. Både styrer og stedfortreder gjennomførte kunnskapsprøven om alkoholoven for skjenking første uken i mars.

Kommunedirektørens konklusjon

Kommunedirektøren anbefaler at formannskapet innvilger søknaden om serverings- og skjenkebevilling ved Gamlekaien, Holmen 15, Skudenes. Dette på bakgrunn av innhentede vandelsopplysninger, driftskonsept og kun skjenking i gruppe 1 og 2 (øl og vin). Korte og sesongavhengige skjenke- og åpningstider, men de alkoholpolitiske retningslinjene åpner for lengre skjenketider ved behov.

Aktuelle lover, forskrifter, avtaler m.m.

Serveringsloven, alkoholoven, alkoholforskriften og Karmøy kommunes alkoholpolitiske retningslinjer

Vedlegg:

Søknad om serverings- og skjenkebevilling Gamlekaien AS

**Saksbehandler:** Kristine Tveit**Kommunedirektør/rådmann:** Øystein Hagerup

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
006/23	Hovedutvalg helse og omsorg	29.03.2023
040/23	Formannskapet	17.04.2023
035/23	Kommunestyret	24.04.2023

Deling av virksomhet i sektor helse

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Kommunestyret vedtar at virksomheten Helsestasjon/Legevakt i sektor helse deles i to virksomheter, hhv. Legetjenesten og Helsestasjons- og skolehelsetjenesten, som nærmere beskrevet i saksfremlegg.
2. Merkostnader i 2023 på inntil 0,55 mill. kroner (halvårsvirkning) belastes kommunestyrets disposisjonspost.
3. Økonomiske konsekvenser med helårsvirkning innarbeides i kommunedirektørens forslag til budsjett for 2024.

Vedtak som innstilling fra Hovedutvalg helse og omsorg - 29.03.2023 - 006/23

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Kommunestyret vedtar at virksomheten Helsestasjon/Legevakt i sektor helse deles i to virksomheter, hhv. Legetjenesten og Helsestasjons- og skolehelsetjenesten, som nærmere beskrevet i saksfremlegg.
2. Merkostnader i 2023 på inntil 0,55 mill. kroner (halvårsvirkning) belastes kommunestyrets disposisjonspost.
3. Økonomiske konsekvenser med helårsvirkning innarbeides i kommunedirektørens forslag til budsjett for 2024.

Hovedutvalg helse og omsorg 29.03.2023:

Behandling:

En økende administrasjon i helse og omsorg vil ikke løse problemet som er under utvikling i kommunen., foreslått av Veronica Helen Ørpetvedt, Fremskrittspartiet
HHO finner ikke grunnlaget for og endre ledelse struktur tilstrekkelig til vedtak.

En økende administrasjon i helse og omsorg vil ikke løse problemet som er under utvikling i kommunen.

Ifølge NOU så vil man også kunne regne med mindre overføringer til helse i fremtiden.

Det som trengs i dag, er ansatte i direkte tjenesteytende stillinger i både legetjeneste og Helsestasjons- og skolehelsetjenesten og ikke en økning i administrasjon.

Forslag til vedtak:

Man ønsker å frigjøre flere midler til "hender på gulvet".

Administrasjonen skal bruke av de midlene tiltenkt "ny leder" til umiddelbart å leie inn en uavhengig kost- effektiviserings konsulent.

Konsulenten gis følgende mandat:

- 1) å gjennomgå administrasjon og struktur sortert under HHO
- 2) fremme forslag til effektivisering/kostbesparelse i administrasjon Helse og Omsorg direkte til HHO.
- 3) HHO holdes løpende orientert om arbeidet og rapport med tiltak legges frem senest 1/8-23

Kommunedirektørens forslag til vedtak vedtatt med 7 stemmer mot 2 stemmer (FrP) for Ørpetvedts forslag.

HHO- 006/23 Vedtak:

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Kommunestyret vedtar at virksomheten Helsestasjon/Legevakt i sektor helse deles i to virksomheter, hhv. Legetjenesten og Helsestasjons- og skolehelsetjenesten, som nærmere beskrevet i saksfremlegg.
2. Merkostnader i 2023 på inntil 0,55 mill. kroner (halvårsvirkning) belastes kommunestyrets disposisjonspost.
3. Økonomiske konsekvenser med helårvirkning innarbeides i kommunedirektørens forslag til budsjett for 2024.

Saksutredning

Bakgrunn for saken

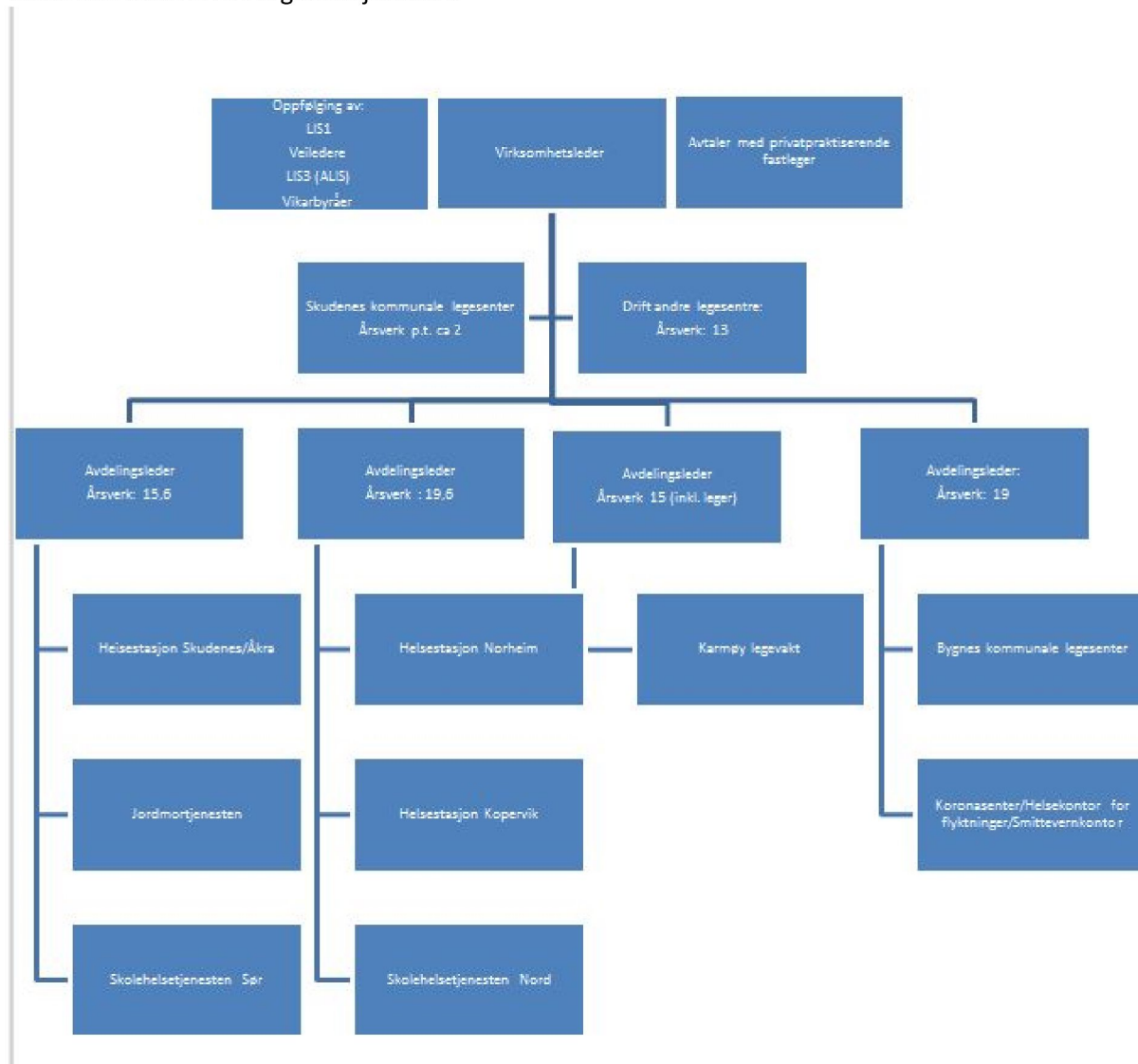
Virksomheten Helsestasjon/Legevakt har et bredt ansvarsområde. Oppgavemengde, kompleksitet og utfordringer med å rekruttere fagpersonell har tiltatt de senere årene. Virksomheten er spredt på mange lokasjoner og lederressursen oppleves for liten til å kunne følge opp oppgavene tilfredsstillende. I tillegg har helsesjef sine oppgaver knyttet til legetjenesten økt i meget stor grad.

Det er også et faglig sprik mellom forebygging og tidlig innsats i helsestasjons- og skolehelsetjenesten og fastlegetilbud og akuttmedisin. Det er ikke naturlig samarbeid eller faglig fellesskap mellom disse fagområdene.

Virksomheten Helsestasjon/Legevakt består av følgende tjenester/avdelinger:

Tjeneste/avdeling	Lederressurs	Årsverk
Helsestasjons- og skolehelsetjenesten Åkra og Skudenes. Jordmortjenesten	Avdelingsleder 100 %	15,6
Helsestasjons- og skolehelsetjenesten, Norheim og Kopervik	Avdelingsleder 100 %	19,6
Koronateam, Helsekontor for flyktninger og innvandrere, Smittevernkontor, Bygnes kommunale legesenter	Avdelingsleder 100 %	19
Karmøy legevakt, Åkrehamn	Avdelingsleder 100 %	15
Skudenes kommunale legesenter	Virksomhetsleder	2-5
Drift andre legesentre: LIS1, veiledere for LIS1 og LIS3/ALIS, fastlegevikarer og hjelpepersonell i private sentre	Sektorsjef helse/virksomhetsleder	7-13

Dette kan illustreres i organisasjonskart:



Virksomheten fikk tilført ett årsverk avdelingsleder i 2023. 50 % av årsverket var tiltenkt oppfølging av LIS1-ordningen og utvidet kommunalt legesenter/Avaldsnes kommunale legesenter. (Avaldsnes

kommunale legesenter er nå slått sammen med Bygnes kommunale legesenter). Virksomheten har fått videreført ansvar for koronasenter, nytt smittevernkontor og økt drift av helsekontor for flyktninger, hvor oppgavemengden er spesielt stor på grunn av krigen i Ukraina. Avdelingsleder for legevakten ble også økt med 50 % til 100 % for i større grad å kunne ivareta oppsett av vaktlistene og økende grad av tilkallinger. Det har samtidig vært en bemanningsjustering ved Karmøy legevakt, og avdelingslederfunksjonen benyttes også til «å gå på toppen» som sykepleier på dagtid. Avdelingslederne innen legetjenesten har liten mulighet til å ta på seg mer oppgaver i forhold til oppfølging av leger i spesialisering og utbredt kommunal drift ved andre legesentre.

Vurdering

Deling av virksomhet Helsestasjon/Legevakt har til hensikt å ivareta oppgaver, personell og faglig utvikling på en mer forsvarlig og hensiktsmessig måte enn i dag.

For legetjenesten har oppgavemengden økt vesentlig de siste årene som følge av fastlegekrisen og ny spesialiseringsordning for fastleger. Den kommunale virksomheten har økt med flere ansatte leger og hjelpepersonell, vikaravtaler for fastleger og ulike tiltak. Det er også kontinuerlig rekrutteringsprosesser. Det er et økende behov for styring, noe vi også ser i andre kommuner. Mengden av oppgaver vil ikke kunne håndteres på en forsvarlig måte ved kun å flytte om på dagens ledelsesressurser. Det bør derfor i tillegg til å dele virksomheten tilføres økt ledelsesressurs, slik at det er 100 % virksomhetsleder i begge virksomhetene.

For helsestasjons- og skolehelsetjenesten vil en deling av virksomheten ikke medføre endring i oppgaver. En deling vil bidra til bedre ivaretagelse av oppgaver, styring og strategisk utvikling innen tjenesteområdet og bedre oppfølging av og avlastning for avdelingsledere. Det vil også i større grad kunne legges til rette for større grad av fysisk tilstedeværelse av ledelse.

Funksjonen som berøres av en deling av virksomhet er virksomhetsleder, som vil gå inn som virksomhetsleder for en av de to virksomhetene. Ledig stilling som virksomhetsleder vil bli lyst ut. I prosessen vil drøftinger med tillitsvalgte gjennomføres i henhold til omstillingsveilederen.

En virksomhetslederstilling vil ha en årskostnad på ca. 1,1 mill. kroner. Det er ikke mulig å omdisponere midler i sektoren. Merknader i 2023 på inntil 0,55 mill. kroner (halvårsvirkning) foreslås belastet kommunestyrets disposisjonspost. Kommunedirektøren vil innarbeide økonomiske konsekvenser med helårsvirkning i forslag til budsjett for 2024.

Kommunedirektørens konklusjon

Oppgavemengden knyttet til legetjenestene er økt betydelig. Dersom kommunen ikke er i stand til å håndtere fastlegemangelen på en god måte, kan situasjonen for innbyggerne forverres. Kommunedirektøren tilrår derfor at kommunestyret vedtar å dele virksomheten Helsestasjon/Legevakt i hhv. Helsestasjons- og skolehelsetjenesten og Legetjenesten, og at det omdisponeres inntil 0,55 mill. kroner fra kommunestyrets disposisjonspost i 2023 slik at 100 % virksomhetsleder i begge virksomhetene fullfinansieres. Endringen innarbeides i kommunedirektørens forslag til budsjett for 2024.

**Saksbehandler:** Kristine Tveit**Kommunedirektør/rådmann:** Øystein Hagerup

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
007/23	Hovedutvalg helse og omsorg	29.03.2023
041/23	Formannskapet	17.04.2023
034/23	Kommunestyret	24.04.2023

Drift av kommunale legesentre

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Kommunestyret vedtar at Skudeneshavn kommunale legesenter driftes videre som et såkalt 8.2-legekantor, hvor kommunen drifter legesenteret og fastlegen jobber som næringsdrivende.
2. Dersom rapporten fra regjeringens ekspertutvalg for fastlegeordningen som legges frem 15.04.2023 inneholder anbefalinger om endringer i fastlegeordningen som tilsier at det likevel ikke vil være formålstjenelig å drifte legesenteret som et 8.2-kantor vil kommunedirektøren gjøre en ny vurdering og evt. legge frem ny sak.
3. Eventuelle merkostnader med helårsvirkning innarbeides i kommunedirektørens forslag til budsjett for 2024.
4. Administrasjonen må finne fram til funksjonelle lokaliteter for vekst i antall hjemler sentralt i kommunen. Erfaringene ved Skudeneshavn kommunale legesenter tas med i vurderingen av driftsform for nytt legesenter.

Vedtak som innstilling fra Hovedutvalg helse og omsorg - 29.03.2023 - 007/23

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Kommunestyret vedtar at Skudeneshavn kommunale legesenter driftes videre som et såkalt 8.2-legekantor, hvor kommunen drifter legesenteret og fastlegen jobber som næringsdrivende.
2. Dersom rapporten fra regjeringens ekspertutvalg for fastlegeordningen som legges frem 15.04.2023 inneholder anbefalinger om endringer i fastlegeordningen som tilsier at det likevel ikke vil være formålstjenelig å drifte legesenteret som et 8.2-kantor vil kommunedirektøren gjøre en ny vurdering og evt. legge frem ny sak.
3. Eventuelle merkostnader med helårsvirkning innarbeides i kommunedirektørens forslag til budsjett for 2024.
4. Administrasjonen må finne fram til funksjonelle lokaliteter for vekst i antall hjemler sentralt i kommunen. Erfaringene ved Skudeneshavn kommunale legesenter tas med i vurderingen av driftsform for nytt legesenter.

Behandling:

Kommunedirektørens forslag til vedtak enstemmig vedtatt.

HHO- 007/23 Vedtak:

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Kommunestyret vedtar at Skudeneshavn kommunale legesenter driftes videre som et såkalt 8.2-legekantor, hvor kommunen driver legesenteret og fastlegen jobber som næringsdrivende.
2. Dersom rapporten fra regjeringens ekspertutvalg for fastlegeordningen som legges frem 15.04.2023 inneholder anbefalinger om endringer i fastlegeordningen som tilsier at det likevel ikke vil være formålstjenelig å drive legesenteret som et 8.2-kantor vil kommunedirektøren gjøre en ny vurdering og evt. legge frem ny sak.
3. Eventuelle merkostnader med helårsvirkning innarbeides i kommunedirektørens forslag til budsjett for 2024.
4. Administrasjonen må finne fram til funksjonelle lokaliteter for vekst i antall hjemler sentralt i kommunen. Erfaringene ved Skudeneshavn kommunale legesenter tas med i vurderingen av driftsform for nytt legesenter.

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Kommunen har etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-1, jf. § 3-2 nr. 4 plikt til å tilby fastlegetjenester til befolkningen. Etter § 3-1 siste ledd kan kommunen yte fastlegetjenester enten ved at kommunen selv yter tjenestene eller ved å inngå avtale med private tjenesteytere. I fastlegeforskriften § 2 a) er det presisert at fastlege etter forskriften er uavhengig av om legen er ansatt i kommunen eller er selvstendig næringsdrivende.

Fastleger i næring driver virksomhet, og kommunen har begrenset mulighet til å justere innbyggerlister og å flytte ledige hjemler. De store rekrutteringsutfordringene i fastlegeordningen har medført at kommunen har hatt vansker med å rekruttere nye leger når fastleger av ulike årsaker har sluttet. Regelverket for fastlegeordningen er ikke tilpasset den nye situasjonen/markedet. Situasjonen er også beskrevet i tidligere saksfremlegg (KST-sakene 37, 56 og 73/22).

Karmøy kommune ligger bak målene i Plan for legetjenesten hvor antall fastlegehjemler skulle økes fra 27 til 33/35 (avhengig av dekningsgrad og listestørrelser) innen år 2025. I tillegg driftes flere av de ledige hjemlene i næringsdrift av kommunen med vikar fra vikarbyrå. Dette er en dårlig løsning for innbyggerne og en svært kostbar ordning for kommunen. Det har også ført til at det er en større blanding i driftsstruktur ved ulike legesentre enn det som er hensiktsmessig.

Regjeringen har nedsatt et hurtigarbeidende ekspertutvalg som skal gi konkrete forslag til tiltak for å styrke fastlegeordningen slik at alle får en fastlege å gå til og gjøre den bærekraftig over tid. Utvalget skal levere sin endelige rapport 15. april 2023. *Ekspertutvalget skal gi regjeringen konkrete forslag til både organisering og finansiering av fastlegeordningen. I tillegg skal utvalget vurdere om det er oppgaver som kan løses av annet personell under ledelse av fastlegen, eller om det er oppgaver som kan flyttes ut av ordningen. Endringer i kompetansekrav for leger i den kommunale helse- og omsorgstjenesten og endringer i utdanningsløpet for spesialisering skal også vurderes, i tillegg til endringer i legevakt for å redusere vaktbelastningen.* (Sitat fra regjeringens pressemelding).

Kommunal drift av legesentre - utvikling

Karmøy kommune har driftet Bygnes kommunale legesenter siden dette ble opprettet i 2011.

Legesenteret hadde opprinnelig 3 kommunale fastleger og en privatpraktiserende. Fra 2014 har legesenteret hatt 5 kommunale fastleger. I 2019 ble legesenteret utvidet med en lege i spesialisering (LIS1). I september 2022 startet Karmøy kommune i tillegg drift i Avaldsnes legesenter. Dette fordi to leger flyttet sine hjemler ut av legesenteret, og kommunen måtte drifte videre en ubesatt hjemmel med kommunal vikar. Det ble samtidig også flyttet en annen ledig hjemmel med kommunal vikar fra Haugaland Medisinske Senter inn til Avaldsnes kommunale legesenter. Like før jul i 2022 ble det klart at det ikke lyktes å drifte Avaldsnes kommunale legesenter. Driften ble derfor flyttet til Bygnes kommunale legesenter. Kapasiteten ved Bygnes kommunale legesenter er nå benyttet fullt ut, både i forhold til antall fastleger, ansatt hjelpepersonell og fysisk plass til pasienter i venterom og prøvetaking.

Da en fastlege i solopraksis i Åkrehamn pensjonerte seg ved årsskiftet 2022/23 og det etter seks måneders utlysning ikke lyktes å rekruttere til hjemmelen overtok kommunen denne. Det var ikke et realistisk alternativ å drifte videre i eksisterende leide lokaler, og løsningen ble å flytte hjemmelen og en allerede inngått vikaravtale til Skudeneshavn legesenter. Lokalene er eid av kommunen, som også var nyoppusset. Det ble inngått samarbeidsavtale med legen som fra før driftet solopraksis i Skudeneshavn legesenter. I Skudeneshavn er det fra før ytterligere en solopraksis i private lokaler hvor det er avtalt at denne kan flyttes og deles når legen pensjoneres. Administrasjonen vurderer det som viktig å opprettholde driften i legesenteret også med tanke på at det skal være lokaler for denne hjemmelen. I senteret er det nå både privat drift og kommunal drift. Etter at kommunen besluttet å flytte kommunalt overtatt hjemmel inn i legesenteret har fastlegen i næringsdrift sagt opp og sluttet før oppsigelsestidens utløp. Kommunen må dermed også drifte hjemmelen i privat næringsdrift med kommunal vikar gjennom vikarbyrå frem til det evt. kommer en lege som ønsker å overta næringsdriften.

Det har gjennom årene vært meget krevende å rekruttere leger til Skudeneshavn. Dette skaper bekymring både hos administrasjonen og legeföreningen lokalt, jf. referat fra møte i Allmennlegeutvalgets (ALU) møte i november 2022: *Fastlege dekning / situasjon på Karmøy: Man ser at det er store utfordringer i kommunen. Det er stor bekymring for situasjonen i Skudeneshavn. Man ønsker at kommunen kommer med en tilbake melding til ALU om plan på hvordan man skal håndtere denne problemstillingen.* Kommunedirektøren ser det som hensiktsmessig at kommunen legger til rette for at de to hjemlene som holder til i legesenteret i Skudeneshavn kan driftes videre i kommunalt legesenter med kommunalt tilsatt personell, og at hjemlene kan tildeles nye leger på fast basis.

Driftsform for legesentre i Karmøy

Kommunedirektøren mener at det fortsatt er næringsmodellen som skal være hovedmodellen i fastlegeordningen i Karmøy kommune, med mindre det kommer store endringer nasjonalt. På grunn av rekrutteringsutfordringene har landets kommuner gjort ulike tiltak og prøvd ut ulike driftsmodeller. Flere kommuner prøver ut ordning med fast tilsette fastleger (fastlønn og evt bonus). Karmøy kommune har relativt gode erfaringer med dette på Bygnes kommunale legesenter. Flere og flere kommuner i Norge prøver nå ut en såkalt 8.2-avtale (jf. pkt 8.2 i ASA 4310 - Rammeavtale mellom KS og den Norske legeförening om allmennlegepraksis i fastlegeordningen i kommunene) hvor kommunen stiller med kontor, utstyr, hjelpepersonell m.v., som et alternativ til denne ordningen. Legene jobber som selvstendig næringsdrivende og basistilskuddet for fastlegelistene ved en slik ordning tilfaller kommunen.

Kommunedirektøren vurderer at det vil være hensiktsmessig å prøve ut denne ordningen som et rekrutteringstiltak der hvor det erfaringsmessig har vært ekstra krevende å rekruttere gjennom mange år, som i Skudeneshavn. Kommunedirektøren viser også til at et enstemmig hovedutvalg helse og omsorg, vedtok følgende i sak 7/22: *Hovedutvalg helse og omsorg ber om at følgende tiltak vurderes i arbeidet med å få flere fastleger til kommunen: - nullavtale, der kommunen har ansvar for lokalet, strømutfgifter, kontorleder og de tilbyr nye fastleger å etablere seg med den størrelse liste de ønsker.* Kommunedirektøren ønsker derfor å drifte Skudeneshavn kommunale legesenter videre som et 8.2-legekontor.

Kostnader ved drift av legesenter

- Hjelpepersonell: Veiledende praksis som benyttes er 0,8 årsverk pr lege. Ved å ha god

tilgang på hjelpepersonell effektiviseres driften til legen. Det bør derfor være minimum to på jobb hver dag ved to leger.

- Lisenser: Journalsystem, telefoner, IT-støtte og betalingssystem bekostes av privatpraktiserende fastleger, men dette holdes av kommunen i kommunale legesentre.
- Forsikringer: Privatpraktiserende leger holder forsikringer selv
- Husleie: Privatpraktiserende leger som leier av kommunen betaler husleie på ca 15 000 kroner pr mnd. I denne er strøm og renhold inkludert.
- Legevikar: Kostnad for vikarleger varierer betydelig, og kan gjennom vikarbyrå komme opp i 2000 kroner per time. Kommunen beholder som oftest egenbetaling og refusjon fra HELFO
- Utstyr, inventar, kontormateriell, forbruksmaterieill
- Opplæring/kurs

Da Avaldsnes kommunale legesenter opphørte ble midler flyttet fra dette til hhv. Bygnes kommunale legesenter og Skudenes kommunale legesenter for å drifte fastleggehjemler som kommunen har ansvar for. I Skudenes kommunale legesenter er det avsatt midler til vikarlege til og med juni 2023. Det er også handlingsrom til ett årsverk hjelpepersonell for hele året. I økonomiplanen er det lagt inn 1,3 mill. kroner. I tillegg kommer basistilskudd. Om det driftes flere hjemler fra Skudenes kommunale legesenter vil kommunen beholde basistilskuddet for disse, og dette vil finansiere kommunens utgifter i stor grad. Staten øker basistilskuddet fra 1. mai. Gjennom utprøving av en 8-2 driftsmodell vil kommunen høste erfaringer, også i forhold til økonomiske konsekvenser. Eventuelle merkostnader må innarbeides i kommunedirektørens budsjettforslag.

Begrensede muligheter for å opprette nye hjemler

Det er for tiden ingen ledige listeplasser hos fastlegene i Karmøy, og det er ca. 4500 færre listeplasser enn folketallet. Det er problematisk i forhold til nye innbyggere i kommunen og for innbyggere som ønsker å bytte fastlege. Det er også flere fastleger som ønsker å redusere listene sine.

Det foreligger planer om å opprette hjemler i tre av de private legekontorene, men fortrinnsvis for å redusere antallet listeinnbyggere for de legene som drifter i legesenteret fra før. Dette er det plass til, men det er ikke plass til ytterligere økning.

Det er p.t. lite mulighet for å opprette nye hjemler i andre lokaler. Administrasjonen må finne en løsning for gode lokaliteter for nye hjemler både på kortere og lengre sikt.

Flytting av hjemler

Karmøy kommune har overtatt en ledig hjemmel ved Veavågen legesenter, som nå delvis driftes av kommunen gjennom vikar fra vikarbyrå. De to øvrige hjemlene ved legesenteret er i privat næringsdrift. En hjemmel i privat næringsdrift som tidligere hørte til på Avaldsnes legesenter AS driftes nå med innleid vikar på Bygnes kommunale legesenter. Administrasjonen vil vurdere å flytte om på hjemlene for å unngå å blande driftsformer. Administrasjonen søker råd hos KS advokatene i forhold til dette.

Det kan også bli aktuelt å vurdere midlertidige flyttinger til det er opprettet et nytt legesenter sentralt i kommunen.

Eventuelle flyttinger av hjemler må uansett også vurderes i forhold til om det medfører vesentlig ulempe for pasientene og om det medfører et handlingsrom til å kunne opprette nye hjemler med plass til nye pasienter uten fastlege i kommunen.

Kommunedirektørens vurdering

Kommunedirektøren er bekymret for situasjonen i fastlegeordningen og mener at det kontinuerlig

må ses på muligheter til løsninger. Det totale fastlegetilbudet i kommunen er av overordnet betydning.

Ved Skudenes kommunale legesenter ser administrasjonen en reell mulighet til å tilsette en fastlege i 8.2-avtale. Dette er en rimeligere driftsform for kommunen enn kommunal tilsetting og å drifte med vikarbyrå. Kommunedirektøren anbefaler derfor at Skudenes kommunale legesenter videreføres som 8.2-kontor. Kommunedirektøren ser at det kan bli vanskelig å blande driftsmodeller i samme legesenter. Dersom det ikke lykkes å rekruttere til privat næring for ledig hjemmel i Skudenes legesenter vil det forsøkes å få til en sammenslåing av legesentrene slik at det blir mulig å tilby 8.2-avtale for begge hjemlene.

Rapporten fra regjeringens ekspertutvalg for fastlegeordningen kan inneholde anbefalinger om endringer i ordningen som vil påvirke denne vurderingen. Kommunedirektøren vil i så fall gjøre en ny vurdering av situasjonen.

Administrasjonen må finne fram til funksjonelle lokalteter for vekst i antall hjemler sentralt i kommunen med muligheter til å rekruttere. Erfaringene ved Skudenes kommunale legesenter tas med i vurderingen av driftsform for nytt legesenter.

Kommunedirektørens konklusjon

Kommunedirektøren tilrår at Skudenes kommunale legesenter videreføres som et 8.2-kontor hvor legen er næringsdrivende, men kommunen drifter legesenteret ihht. ASA 4310. Eventuelle merkostnader innarbeides i kommunedirektørens forslag til budsjett for 2024. Dersom rapporten fra regjeringens ekspertutvalg for fastlegeordningen inneholder anbefalinger om endringer i fastlegeordningen som tilsier at det likevel ikke vil være formålstjenelig å drifte legesenteret som et 8.2-kontor vil kommunedirektøren gjøre en ny vurdering og evt. legge frem ny sak.

Administrasjonen må finne løsning for nytt legekantor i kommunen med plass til nye hjemler hvor det er attraktivt å jobbe som fastlege. Erfaringene som gjøres ved Skudenes kommunale legesenter vil danne grunnlag for beslutning om driftsmodell for dette.

**Saksbehandler:** May Britt Mannes**Kommunedirektør/rådmann:** Øystein Hagerup

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
008/23	Hovedutvalg helse og omsorg	29.03.2023
042/23	Formannskapet	17.04.2023
033/23	Kommunestyret	24.04.2023

Lokal oppreisningsordning for tappt barndom

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Karmøy kommune ønsker ikke å delta i en regional oppreisningsordning for saker om tappt barndom, slik den fremgår av henvendelsen fra Stavanger kommune.

Vedtak som innstilling fra Hovedutvalg helse og omsorg - 29.03.2023 - 008/23

1. Karmøy kommune oppretter på nåværende tidspunkt ikke en ny lokal oppreisningsordning for saker om tappt barndom.

Dette vurderes på nytt om og når en nasjonal beste praksis for frivillige kommunale erstatnings-/oppreisningsordninger foreligger.

2. Kommunen oppfordrer KS og departementene om å framskynde arbeidet med en nasjonal beste praksis for frivillige kommunale erstatnings-/oppreisningsordninger.

Hovedutvalg helse og omsorg 29.03.2023:

Behandling:

Hovedutvalget helse og omsorg vedtar at Karmøy kommune Vurderer behov for lokal oppreisningsordning for tappt barndom på ny., foreslått av Lillian Levik Løndalen, Karmøylista

Forslag til vedtak:

1. Karmøy kommune oppretter på nåværende tidspunkt ikke en ny lokal oppreisningsordning for saker om tappt barndom.

Dette vurderes på nytt om og når en nasjonal beste praksis for frivillige kommunale erstatnings-/oppreisningsordninger foreligger.

2. Kommunen oppfordrer KS og departementene om å framskynde arbeidet med en nasjonal beste praksis for frivillige kommunale erstatnings-/oppreisningsordninger.

3. Kommunen videreutvikler egen praksis i behandling av erstatningskrav:

- Alle som fremmer erstatningskrav skal få møte kommunen og presentere grunnlaget for sitt krav.
- Dersom kommunen velger å anke en dom, vil kommunen dekke egne og motpartens

saksomkostninger uansett utfall av saken.

4. Kommunedirektøren kommer tilbake til formannskapet med en sak om mulige konsekvenser av å ikke påberope seg foreldelse i erstatningssaker om tapt barndom

Løndalen (KL) trakk deretter punktene 3 og 4.

Ørpetvedt (FrP) foreslo å stemme punktvis for Løndalens forslag.

Løndalens (KL) forslag punkt 1 ble enstemmig vedtatt.

Løndalens (KL) forslag punkt 2 ble vedtatt med 6 stemmer mot 3 stemmer (FrP 2, Ap 1) for kommunedirektørens forslag til vedtak.

HHO- 008/23 Vedtak:

1. Karmøy kommune oppretter på nåværende tidspunkt ikke en ny lokal oppreisningsordning for saker om tapt barndom.

Dette vurderes på nytt om og når en nasjonal beste praksis for frivillige kommunale erstatnings-/oppreisningsordninger foreligger.

2. Kommunen oppfordrer KS og departementene om å framskynde arbeidet med en nasjonal beste praksis for frivillige kommunale erstatnings-/oppreisningsordninger.

Saksutredning

Sammendrag

Saken gjelder spørsmål om lokal oppreisningsordning for saker om tapt barndom – saker der personer søker erstatning fordi de mener at barneverntjenesten har gjort feil ved ikke å gripe inn i familien, eventuelt ved å gripe inn for sent.

Stavanger kommunestyre traff 28.03.2022 (sak 30/22) vedtak om å fortsatt arbeide for at det etableres en nasjonal oppreisningsordning som sikrer likebehandling uavhengig av hvilken kommune man vokste opp i. Samtidig ble kommunedirektøren bedt om å ta kontakt med de andre kommunene i Rogaland for å se hvilke kommuner som vil være med på en regional oppreisningsordning. På bakgrunn av tilbakemeldingene vil Stavanger kommune vurdere å ta initiativ til å opprette en regional oppreisningsordning for saker om tapt barndom. Karmøy kommune har mottatt slik henvendelse fra kommunedirektøren i Stavanger. Spørsmålet som vurderes i denne saken er hvorvidt Karmøy kommune ønsker å være med på en regional oppreisningsordning.

Denne saksutredningen baserer seg i hovedsak på tilsvarende saker som kommunedirektøren har fremmet i Sandnes kommune, Tysvær kommune og Haugesund kommune.

Stavanger kommune hadde i periodene 2006 – 2008 og 2015-2017 en kommunal erstatningsordning, kalt Kommunal oppreisningsordning for personer som har vært utsatt for overgrep, eller opplevd uverdige omsorgsforhold i institusjon under barnevernets omsorg, eller mens de var i fosterhjem oppnevnt av barnevernet. Ordningen var begrenset til forhold som fant sted før 1993, da ny barnevernlov trådte i kraft. Karmøy kommune og 18 andre kommuner i Rogaland sluttet seg til i ordningen i de samme periodene. Ordningen ble innført etter at en uavhengig granskingskommisjon avdekket at kritikkverdige forhold hadde funnet sted både ved private og kommunale barnevernsinstitusjoner i perioden 1954-1993. Den felles kommunale oppreisningsordningen tok ikke utgangspunkt i et juridisk ansvar for økonomisk tap, men ble etablert med utgangspunkt i et moralsk ansvar. Kompensasjon som ble gitt var for den smerte og de lidelser barn som var under barnevernets omsorg var blitt påført.

Kommunene har de senere år mottatt erstatningskrav begrunnet i at kommunen ikke overtok omsorgen for de som fremmer kravet, eventuelt at kommunen skulle ha gjort dette på et tidligere tidspunkt. En del av disse sakene og kommunenes håndtering av dem har fått bred omtale i media. I den offentlige debatten har flere tatt til orde for at det bør etableres en erstatnings- eller oppreisningsordning for disse sakene.

Flere kommuner har tatt initiativ overfor KS om å få vurdert etablering av en nasjonal ordning for slike saker. Det har også vært tatt kontakt med Stortinget om det samme, uten at noen slik nasjonal ordning er blitt innført. I 2018 anmodet Stortinget regjeringen og KS om å utarbeide en «beste praksis»-anbefaling for kommunene for frivillige erstatningsordninger. Dette arbeidet pågår fortsatt.

Som et ledd i sitt arbeid har KS henvendt seg til Justisdepartementet der de påpeker at en nasjonal erstatningsordning forutsetter en del avklaringer. Blant annet har KS reist spørsmålet om kommunen i dag har hjemmel til å behandle personopplysninger i forbindelse med en slik ordning. Lovavdelingen i Justisdepartementet har svart at dette er uklart, og at KS selv må utrede dette nærmere.

De senere årene har flere kommuner fått krav om erstatning begrunnet i manglende/mangelfull oppfølging fra barneverntjenesten. I påvente av utfallet fra KS sitt arbeid, har kommunedirektøren i Stavanger foretatt en ny vurdering av kommunens praksis i behandlingen av erstatningssaker knyttet til tappt barndom, og om å vurdere grunnlaget for en ny oppreisningsordning. Dette resulterte i vedtaket som er omtalt innledningsvis.

Kommunedirektøren anbefaler at Karmøy ikke deltar i den foreslåtte nye regionale oppreisningsordning.

Ønsket om å gi en håndstrekning til mennesker som opplever at de har tapt sin egen barndom er forståelig, men lar seg vanskelig gjennomføre som en generell oppreisningsordning etter modell av tidligere oppreisningsordninger. Disse baserte seg på en forhåndsakseptert erkjennelse av at kritikkverdige forhold hadde forekommet i fosterhjem og institusjoner, og at kommunene gjennom oppreisningsordningen gjorde det enklere for alle parter å gjennomgå saker om oppreisning og offentlig beklagelse. Den nye ordningen tar utgangspunkt i saker der barnet påføres skade fordi barnevernet ikke – eller for sent – griper inn eller overtar ansvaret for omsorgen av barnet. Dette gir et annet erstatningsrettslig grunnlag.

Slik forslaget er fremlagt er det en rekke uklarheter om hva ordningen skal være og følgelig også hva den vil innebære, både for de som skal kunne fremme sine saker og for deltakerkommunene. Det er fremholdt at formålet med etableringen er en forenkling. Slik rådmannen vurderer det, og som det er gjort rede for i denne saken, vil en ny regional oppreisningsordning ikke være egnet til å oppnå en enklere måte å behandle sakene som fremsettes av personer som har blitt påført skade som følge av feil begått i barnevernstjenesten, enn det som er tilfelle i dag. Videre innehar ikke forslaget løsninger som forhindrer at saken kan få et utfall som både kan oppfattes vilkårlig og lite rettferdig.

Lovgrunnlaget bl.a. om håndtering av personopplysninger er fortsatt ikke avklart av Justisdepartementet. Uten at nødvendige lovgrunnlag er på plass, ser ikke rådmannen at en ny regional oppreisningsordning kan oppfylle formålet om en enklere måte å behandle disse sakene på.

Bakgrunn for saken

Stavanger kommunestyre traff 28.03.2022 (sak 30/22) vedtak om å fortsatt arbeide for at det etableres en nasjonal oppreisningsordning som sikrer likebehandling uavhengig av hvilken kommune man vokste opp i. Samtidig ble kommunedirektøren bedt om å ta kontakt med de andre kommunene i Rogaland for å se hvilke kommuner som vil være med på en regional oppreisningsordning. På

bakgrunn av tilbakemeldingene vil Stavanger kommune vurdere å ta initiativ til å opprette en regional oppreisningsordning for saker om tapte barndom. Karmøy kommune har mottatt slik henvendelse fra kommunedirektøren i Stavanger. Spørsmålet som vurderes i denne saken er hvorvidt Karmøy kommune ønsker å være med på en regional oppreisningsordning.

Stavanger kommune hadde i periodene 2006 – 2008 og 2015-2017 en kommunal erstatningsordning, kalt Kommunal oppreisningsordning, for personer som har vært utsatt for overgrep, eller opplevd uverdige omsorgsforhold i institusjon under barnevernets omsorg, eller mens de var i fosterhjem oppnevnt av barnevernet. Ordningen var begrenset til forhold som fant sted før 1993, da ny barnevernlov trådte i kraft. Karmøy kommune og 18 andre kommuner i Rogaland sluttet seg til i ordningen i de samme periodene. Ordningen ble innført etter at en uavhengig granskingskommisjon avdekket at kritikkverdige forhold hadde funnet sted både ved private og kommunale barnevernsinstitusjoner i perioden 1954-1993. Den felles kommunale oppreisningsordningen tok ikke utgangspunkt i et juridisk ansvar for økonomisk tap, men ble etablert med utgangspunkt i et moralsk ansvar. Kompensasjon som ble gitt var for den smerte og de lidelser barn som var under barnevernets omsorg var blitt påført.

I sluttrapport etter den første perioden av Kommunal oppreisningsordning, datert 17.01.2011, står det bl.a. følgende avslutningsvis:

«Kommunene ønsket med oppreisningsordningen å ta et moralsk ansvar og gi en uforbeholden unnskyldning til de barn som har vært utsatt for overgrep eller omsorgssvikt mens de var plassert av deltakerkommunenes barneverntjenester. Gjennom ordningen har kommunene tatt et oppgjør med tidligere tiders overgrep og omsorgssvikt begått overfor barn som var under barnevernets ansvar.»

I henhold til vedtektene for ordningen ble det oppnevnt et Oppreisningsutvalg for deltakerkommunene, samt et sekretariat for oppreisningsutvalget. Oppreisningsutvalgets mandat var å behandle søknadene på vegne av deltakerkommunene. Oppreisningsutvalgets vedtak kunne påklages til den enkelte kommunes klagenemnd.

Kommunene har de senere år mottatt erstatningskrav begrunnet i at kommunen ikke overtok omsorgen for de som fremmer kravet, eventuelt at kommunen skulle ha gjort dette på et tidligere tidspunkt. En del av disse sakene og kommunenes håndtering av dem har fått bred omtale i media. I den offentlige debatten har flere tatt til orde for at det bør etableres en erstatnings- eller oppreisningsordning for disse sakene.

Flere kommuner har tatt initiativ overfor KS om å få vurdert etablering av en nasjonal ordning for slike saker. Det har også vært tatt kontakt med Stortinget om det samme, uten at noen slik nasjonal ordning er blitt innført. I 2018 anmodet Stortinget regjeringen og KS om å utarbeide en «beste praksis»-anbefaling for kommunene. Dette arbeidet pågår fortsatt.

Som et ledd i sitt arbeid har KS henvendt seg til Justisdepartementet der de påpeker at en nasjonal erstatningsordning forutsetter en del avklaringer. Bl.a. har KS reist spørsmålet om kommunen i dag har hjemmel til å behandle personopplysninger i forbindelse med en slik ordning. Lovavdelingen i Justisdepartementet har svart at dette er uklart, og at KS selv må utrede dette nærmere.

I påvente av utfallet fra KS sitt arbeid, har kommunedirektøren i Stavanger foretatt en ny vurdering av kommunens praksis i behandlingen av erstatningssaker knyttet til tapte barndom, og om å vurdere grunnlaget for en ny oppreisningsordning. Dette resulterte i vedtaket som er omtalt innledningsvis.

Saks- og faktaopplysninger

Gjeldende rett på området

For at man skal ha krav på erstatning i disse sakene må kort fortalt følgende tre vilkår være oppfylt:

- Det må foreligge såkalt ansvarsgrunnlag for den man krever erstatning av
- Den som søker erstatning må være påført en skade
- Det må være en, ikke for fjerntliggende, årsakssammenheng mellom skaden og ansvarsgrunnlaget

Aktuelt ansvarsgrunnlag for kommunen i disse sakene vil være skadeserstatningsloven § 2- 1 om arbeidsgiveransvar. Det er kommunen som arbeidsgiver som stilles til ansvar i henhold til denne bestemmelsen. Bestemmelsen pålegger kommunen ansvar for skade som voldes ved forsett eller uaktsomhet under arbeidstakers utførelse av arbeidet. I disse sakene vil dette typisk være at barneverntjenesten ikke grep inn med tiltak overfor barn som de visste, eller burde vite, at levde under omsorgssvikt, eventuelt at barneverntjenesten grep inn for sent. Terskelen for å tilkjenne erstatning på bakgrunn av manglende inngripen eller feilvurderinger fra barneverntjenestens side er høy. Dette fordi barneverntjenesten i sitt arbeid ofte står overfor vanskelige vurderinger, og der det å iverksette mer inngripende tiltak enn det er grunnlag for også vil utsette mennesker for lidelser og tap. Ved vurderingen av om kommunen har handlet uaktsomt eller ikke, vil det sentrale være hvorvidt kommunen har håndtert saken etter det som med rimelighet kunne forventes på skadetidspunktet, med utgangspunkt i de opplysningene de hadde og datidens kunnskap.

Både fysisk og psykisk skade kan utløse erstatningskrav. Kommunen vil kun være ansvarlig for de skader den kunne forhindre ved å gripe inn tidnok. Det er altså ikke den samlede belastningen fra omsorgssvikten som gir rett til erstatning. Dette kompliserer både den juridiske og den medisinske vurderingen ved at man må gjøre fradrag for skade som er påført før barneverntjenesten hadde tilstrekkelig kunnskap og nødvendig grunnlag for å gripe inn.

I kravet til årsakssammenheng ligger at eventuell feil begått av kommunen må være en nødvendig betingelse for at skaden oppsto, og kommunen vil ikke være ansvarlig for skade som uansett ville oppstått dersom kommunens feil tenkes bort. Det kreves at det er mer enn 50 % sannsynlighet for at feilen har ført til skaden. Hvorvidt kravet til årsakssammenheng er oppfylt må avgjøres etter juridiske og medisinskfaglige vurderinger. Medisinske vurderinger av ulike årsaksfaktorer og sammenhenger er ofte kompliserte, og sakkyndige kan vurdere den enkelte sak ulikt.

Krav på skadeserstatning foreldes i utgangspunktet tre år etter den dag da skadelidte fikk, eller burde skaffet seg nødvendig kunnskap om skaden og den ansvarlige. Dette følger av foreldelsesloven § 9. Foreldelsesfristen vil først begynne å løpe når en selv er klar over hva som har skjedd, at dette har ført til en skade og hvem som er ansvarlig for denne saken. Dette er som regel ikke noe man blir bevisst på før i voksen alder.

Dersom erstatningskrav mot det offentlige ikke fører frem, vil det kunne være mulig å søke økonomisk kompensasjon fra andre ordninger.

Ordningen med voldsoffererstatning vil kunne være aktuell der barnet selv har blitt utsatt for vold, eller vært vitne til at nærstående har blitt utsatt for vold.

Videre har Statens sivilrettsforvaltning en statlig rettferdsvederlagsordning. For å kunne motta rettferdsvederlag kreves at saken er foreldet og at ingen kan stilles rettslig til ansvar. Rettferdsvederlaget er ment som et «plaster på såret» og en erkjennelse av at man er blitt utsatt for urett. Som en del av rettferdsvederlagsordningen har Stortinget vedtatt en særordning for personer som har opplevd kritikkverdige forhold i bl.a. barnehjem og fosterhjem før 01.01.1980.

Kommunens håndtering av saker som gjelder erstatning etter manglende/mangelfull inngripen fra barneverntjenesten.

De senere årene har flere kommuner fått krav om erstatning begrunnet i manglende/mangelfull oppfølging fra barneverntjenesten. Karmøy har svært få slike saker.

Karmøy kommune har tilgang til juridisk kompetanse til å vurdere disse sakene, både i etaten og ved kommuneadvokatens kontor. Dokumenter i kravstillers saksmappe gjennomgås så langt det anses nødvendig eller hensiktsmessig og kommunen foretar en selvstendig vurdering av kravet. Erfaring tilsier at kravstiller i de aller fleste tilfeller er representert ved advokat. I tillegg skal kommunens forsikringsselskap informeres om kravet.

Karmøy kommune har ikke hatt noen saker som er brakt inn for rettsapparatet på dette grunnlag.

Innkomne merknader/uttalelse fra parter

Ikke aktuelt

Beredskap

Ikke aktuelt

Vurdering

Å vokse opp i et hjem preget av vold, overgrep eller andre former for omsorgssvikt er en stor belastning, og slike fortellinger gjør alltid sterkt inntrykk. Det å bli sett, hørt og anerkjent for sine vanskelige opplevelser kan være et viktig steg på veien for å gå videre i livet. Kommunedirektøren har derfor stor forståelse for ønsket om å imøtekomme personer som opplever seg sviktet av barnevernet gjennom en kommunal oppreisningsordning. Samtidig er det viktig å vurdere om dette er en ordning som kan forsvares, både sett i forhold til rettssikkerhet, hensiktsmessighet og rettferdighet.

Å vokse opp i et hjem preget av vold, overgrep eller andre former for omsorgssvikt er en stor belastning, og slike fortellinger gjør alltid sterkt inntrykk. Det å bli sett, hørt og anerkjent for sine vanskelige opplevelser kan være et viktig steg på veien for å gå videre i livet. Kommunedirektøren har derfor stor forståelse for ønsket om å imøtekomme personer som opplever seg sviktet av barnevernet gjennom en kommunal oppreisningsordning. Samtidig er det viktig å vurdere om dette er en ordning som kan forsvares, både sett i forhold til rettssikkerhet, hensiktsmessighet og rettferdighet.

Den regionale oppreisningsordningen som eksisterte i periodene 2006 – 2008 og 2015- 2017 var en ordning rettet mot personer som hadde vært utsatt for overgrep, eller opplevd uverdige omsorgsforhold i institusjon under barnevernets omsorg, eller mens de var i fosterhjem oppnevnt av barnevernet i perioden fra 1954 til ny barnevernlov trådte i kraft i 1993. Ordningen ble innført etter at en uavhengig granskingskommisjon avdekket at kritikkverdige forhold hadde funnet sted både ved private og kommunale barnevernsinstitusjoner i perioden 1954-1993. Den baserte seg med andre ord på en forhåndsakseptert erkjennelse av at kritikkverdige forhold hadde forekommet, og at kommunene gjennom denne ordningen gjorde det enklere for alle parter å gjennomgå saker om oppreising og offentlig beklagelse.

Den nye ordningen er grunnleggende annerledes. Den skal gjelde saker der utgangspunktet for søksmål er begrunnet i at kommunen ikke overtok omsorgen for de som fremmer kravet, eventuelt at kommunen skulle ha gjort dette på et tidligere tidspunkt. I slike saker finnes ikke det generelle ansvarsgrunnlaget som den tidligere ordningen bygget på, og spørsmålet om kommunen har opptrådt erstatningsmessig ansvarlig må vurderes konkret fra sak til sak.

Forslaget om å opprette en regional oppreisningsordning for saker om tapt barndom, bunner i et ønske om at de som har blitt påført skade som følge av feil begått av barneverntjenesten skal få erstatning på en enklere måte enn etter gjeldende rettsregler, herunder slippe å gå gjennom belastende rettssaker og sakkyndige utredninger. Det er gode grunner som taler for ønsket om at de som har blitt påført skade som følge av feil begått av barneverntjenesten i størst mulig grad skal slippe ytterligere belastninger. Når kommunedirektøren likevel ikke anbefaler at Karmøy kommune sier ja til å være med i en ny regional oppreisningsordning, er dette i hovedsak begrunnet i følgende

forhold:

- Kommunedirektøren mener at en ikke vil oppnå målet om at den som er blitt skadet som følge av feil begått av barneverntjenesten skal få sin sak prøvd på en mindre belastende måte ved å opprette en oppreisningsordning
- Det er for mange uklarheter knyttet til hva og hvordan oppreisningsordningen skal utformes
- Kommunedirektøren ser ikke at en kan klare å skape en oppreisningsordning som oppleves rettferdig, uten at lovgrunnlag og juridiske forhold er avklart nasjonalt.

KS har tatt opp at det er behov for en lovendring for at kommunen skal ha hjemmel til å behandle personopplysninger i forbindelse med en slik ordning. Dette spørsmålet må være avklart før en eventuell regional ordning etableres.

I saksdokumentene fra Stavanger kommune brukes både begrepene erstatningsordning og oppreisningsordning. Den juridiske forskjellen mellom erstatning og oppreisning er at erstatning skal dekke økonomisk tap som følge av skade, mens oppreisning skal dekke ikke-økonomisk tap som følge av skade, samt at kravet til ansvarsgrunnlag er strengere for oppreisning. For oppreisning kreves grov uaktsomhet fra kommunen. I saksfremlegget fra Stavanger kommune står det at når det snakkes om å opprette en ny oppreisningsordning, er dette å forstå som en ordning av primært ikke-juridisk, moralsk karakter, og at kommunen ved en eventuell opprettelse av en slik ordning, etter nærmere kriterier, vil ta et moralsk ansvar for påført skade eller ulempe hos barn som har vært, eventuelt burde ha vært, i barnevernets omsorg.

Forslaget om å opprette en oppreisningsordning på dette området kommer også som en reaksjon på den medieomtale sakene har vært gjenstand for. Det er fra Stavanger tatt til orde for at det må være en enklere måte for de som hevder å ha tapt sin barndom som følge av at barneverntjenesten unnlot å gripe inn, eventuelt grep inn for sent, til å få den erstatningen de har krav på. Dette taler for at ordningen er ment å gjelde erstatning for økonomisk tap, og ikke primært en ordning der kommunen tar et moralsk ansvar for påført skade eller ulempe hos barn som mener de burde fått bedre/raskere oppfølging av barneverntjenesten. Det er med andre ord uklart hva ordningen er ment å være, slik det er fremlagt nå.

Det fremgår av mottatt henvendelse at man skal opprette en ordning tilsvarende oppreisningsordningen for personer som opplevde uverdige omsorgsforhold eller ble utsatt for overgrep mens de var under offentlig omsorg i perioden før 1993. Den ordningen baserte seg på en veldokumentert og alvorlig systemsvikt i tiden før 1993, da ny barnevernlov trådte i kraft. Formålet var å ta et oppgjør med noe som hadde vært, og som gjaldt tilfeller der det offentlige hadde overtatt omsorgen for barna det gjaldt.

Den regionale oppreisningsordningen som foreslås nå, har et grunnleggende annerledes utgangspunkt. Den forrige ordningen hadde som utgangspunkt at barn opplevde omsorgssvikt i fosterhjem og institusjoner, der barnevernet hadde overtatt ansvaret for barnets omsorg. Den nye ordningen tar utgangspunkt i saker der barnet påføres skade fordi barnevernet ikke – eller for sent – griper inn eller overtar ansvaret for omsorgen av barnet. Dette gir et annet erstatningsrettslig grunnlag. Kommunedirektøren mener man ikke har grunnlag for å reise en generell kritikk mot kommunens barneverntjeneste der de ikke har grepet inn i saker, eventuelt at de har grepet inn for sent, slik som den kritikk som lå til grunn for tidligere oppreisningsordning. Karmøy kommune har som nevnt hatt få krav om erstatning begrunnet i manglende/ mangelfull oppfølging fra barneverntjenesten tatt i betraktning de mange sakene som barnevernet har ansvar for. Disse sakene gir ikke grunnlag for en generell kritikk av barnevernets arbeidspraksis.

Tidligere ordning gjaldt for perioden frem til 1993, da ny barnevernlov trådte i kraft. Den loven som avløste den nevnte loven hadde andre rettssikkerhetsgarantier enn det som gjaldt tidligere, noe også

någjeldende ny barnevernslov har. Det er ikke sagt noe om at det skal være noen tidsbegrensning i en regional oppreisningsordning. Formålet er at den skal gjelde for de som nå og fremover fremmer erstatningskrav mot kommunen som følge av tapt barndom.

Videre fremstår det også som uklart hvem en slik ordning skal gjelde for. Juridisk vil kommunen kun ha ansvar der det er sannsynliggjort både at det er begått feil av barneverntjenesten og at denne feilen har ført til at den som krever erstatning er blitt påført en skade av et visst omfang. Spørsmålet er om det kun er disse tilfellene oppreisningsordningene skal gjelde for. Dersom tanken er at kommunen skal påta seg et utvidet erstatningsansvar, blir spørsmålet hvor man i så fall skal sette grensen. Ytterpunktet er å utvide ansvaret til alle som har blitt utsatt for omsorgssvikt, noe som vil innebære en stor utvidelse. Å sette grensen et sted mellom disse punktene vil kunne fremstå som både vilkårlig og lite rettferdig.

I saksfremlegget fra Stavanger kommune er det også stilt spørsmål ved om man kan legitimere at man skal ha en slik oppreisningsordning kun på barnevernets område. Hva med de som ikke har fått den undervisning de mener å ha hatt krav på, eller den helsehjelpen de skulle hatt? Å ha en egen og utvidet oppreisningsordning på ett av kommunens tjenesteområder vil også fremstå som urimelig. Dersom det opprettes en oppreisningsordning på barnevernets område, må man påregne at det vil komme krav om tilsvarende ordninger på andre områder. I henvendelsen fra Stavanger går en ikke videre i vurderingen av dette.

Uansett hvilke kriterier som legges til grunn for en oppreisningsordning, vil noen måtte ta stilling til hvorvidt kriteriene er oppfylt. Den tidligere oppreisningsordningen hadde et oppreisningsutvalg som avgjorde dette. Uansett hvem som skal avgjøre dette etter en regional oppreisningsordning, vil en måtte regne med at det vil oppstå situasjoner der den som krever erstatning mener kravet feilaktig blir avslått, eller at den tilbudte erstatningssummen er for lav. Alternativet da vil være å bringe saken inn for domstolen til avgjørelse. Muligheten til å bringe saken inn for domstolen kan ikke reguleres vekk i en regional oppreisningsordning. Også i dag avgjøres mange av erstatningssakene ved at partene blir enige om en løsning, og hvis man ikke blir det kan saken bringes inn for domstolen til avgjørelse. Spørsmålet blir da hva som egentlig vil være gevinsten ved å bringe en ny instans inn i behandlingen av disse sakene. Det må påregnes at en del av sakene går videre og vil avgjøres av domstolen, som er en etablert og god ordning til å avgjøre kompliserte saker som dette ofte er.

Etter den tidligere oppreisningsordningen fikk mottakerne et nærmere bestemt beløp. Beløpets størrelse varierte fra kr. 200.000.- til 725.000.-, og varierte etter hvor alvorlige krenkelser søker var blitt utsatt for. Etter gjeldende erstatningsregler beregnes selve erstatningsbeløpet etter standardiserte utmålingsbestemmelser, dersom man har konkludert med at vilkårene for erstatning er oppfylt. Utmålingsreglene er slik at jo større skaden er, jo høyere blir erstatningssummen. Erstatningssummene vil ofte beløpe seg til flere millioner, dvs. et langt høyere beløp enn utbetalingene etter tidligere oppreisningsordning. Dersom oppreisningsordningen er ment å være standardutbetalinger, vil dette sannsynligvis innebære at noen får høyere erstatning enn de ville fått etter gjeldende regler, mens noen får lavere erstatning enn de ville hatt krav på. Spørsmålet er om det er riktig av kommunen å tilby personer lavere erstatning enn de kunne hatt krav på. En del vil kanskje heller ikke finne seg i dette.

I tilknytning til dette er det naturlig å spørre om ordningen skal innebære at kravstiller forplikter seg til å ikke kreve ytterligere erstatning. En slik avtale kan bli satt til side senere, under henvisning til skadeserstatningsloven § 3-8, som sier at:

«Et avsluttet oppgjør om menerstatning eller erstatning for tap i framtidig erverv eller utgifter, kan kreves opptatt til ny behandling hvis en forverring av skadelidtes helse rokker ved det som ble lagt til grunn for oppgjøret, og det er klar sannsynlighetsovervekt for at dette vil gi rett til en vesentlig høyere erstatning.»

Det er all grunn til å tro at risikoen for at en avtale senere kan bli satt til side øker dersom den i utgangspunktet ikke var basert på vurderinger av skadeomfang og årsakssammenheng.

Når det snakkes om opprettelse av en oppreisningsordning på dette området, begrunnes dette ofte med at en ønsker at man skal få samme erstatning uavhengig av hvor i landet man bor. Til dette skal bemerkes at de erstatningsregler som gjelder i dag, gjelder likt for hele landet. Grunnen til at erstatningsutbetalingene kan bli ulike skyldes bl.a. nettopp det at erstatningens størrelse vil variere etter hvor stor skaden er.

Det er også grunn til å stille spørsmål ved hvordan en slik foreslått erstatningsordning vil stille seg i forhold til kommunens forsikringer. Forsikringsselskapene plikter bare å dekke det søker har rettskrav på. Én ting er at kommunen da risikerer å ikke har forsikringsselskapet i ryggen økonomisk sett. En annen ting er at dersom forsikringsselskapet skal inn og dekke noe vil de nok uansett foreta den konkrete vurderingen slik at søker likevel ikke slipper den delen av prosessen.

I Stavanger kommunes sak om oppreisningsordningen (vedlagt) heter det blant annet følgende om dette:

«Kommunens forsikringsavtale vil derfor ikke dekke kostnadene knyttet til opprettelse eller gjenåpning av en oppreisningsordning.»

Kommunedirektørens konklusjon

Kommunedirektøren anbefaler at kommunen ikke deltar i den foreslåtte nye regionale oppreisningsordning.

Ønsket om å gi en håndsrekning til mennesker som opplever at de har tapt sin egen barndom er forståelig, men lar seg vanskelig gjennomføre som en generell oppreisningsordning etter modell av tidligere oppreisningsordninger. Disse baserte seg på en forhåndsakseptert erkennelse av at kritikkverdige forhold hadde forekommet i fosterhjem og institusjoner, og at kommunene gjennom oppreisningsordningen gjorde det enklere for alle parter å gjennomgå saker om oppreisning og offentlig beklagelse. Den nye ordningen tar utgangspunkt i saker der barnet påføres skade fordi barnevernet ikke – eller for sent – griper inn eller overtar ansvaret for omsorgen av barnet. Dette gir et annet erstatningsrettslig grunnlag.

Slik forslaget er fremlagt er det en rekke uklarheter om hva ordningen skal være og følgelig også hva den vil innebære, både for de som skal kunne fremme sine saker og for deltakerkommunene. Det er fremholdt at formålet med etableringen er en forenkling. Slik kommunedirektøren vurderer det, og som det er gjort rede for i denne saken, vil en ny regional oppreisningsordning ikke være egnet til å oppnå en enklere måte å behandle sakene som fremsettes av personer som har blitt påført skade som følge av feil begått i barnevernstjenesten, enn det som er tilfelle i dag. Videre innehar ikke forslaget løsninger som forhindrer at saken kan få et utfall som både kan oppfattes vilkårlig og lite rettferdig.

Lovgrunnlaget bl.a. om håndtering av personopplysninger er fortsatt ikke avklart av Justisdepartementet. Uten at nødvendige lovgrunnlag er på plass, ser ikke kommunedirektøren at en ny regional oppreisningsordning kan oppfylle formålet om en enklere måte å behandle disse sakene på.

Aktuelle lover, forskrifter, avtaler m.m.

Lov om barneverntjenester (barnevernloven), ikrafttredelse 1993

Lov om barnevern (barnevernsloven), ikrafttredelse 2023

Lov om skadeserstatning (Skadeserstatningsloven), ikrafttredelse 1969

Lov om behandling av personopplysninger (personvernloven), ikrafttredelse 2018

Vedlegg:

Stavangers henvendelse om lokal oppreisningsordning for tapt barndom

Vedlegg:

Vurdering av behov for lokal oppreisningsordning for tapt barndom (2) (1)



Saksbehandler: Siv Elisabeth Røksund Lie

Kommunedirektør/rådmann: Øystein Hagerup

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
043/23	Formannskapet	17.04.2023

Samlesak for referatsaker

Underliggende saker:

078/23, Vedtak - krav om lovlighetskontroll - kommuneplanens samfunnsdel, Karmøy kommune

079/23, Orientering resultatet etter kommunal strømstøtteordning til næringslivet

080/23, Utkast på høring - Utredning av lavterskeltilbud til barn og unge med kognitive funksjonsnedsettelser som er i fare for å utøve problematisk eller skadelig seksuell atferd mot andre barn og unge

081/23, Alminnelig høring - pliktig innmelding av grunnundersøkelser og naturfareutredninger

082/23, Høring - NOU 2023:8 Fellesskapets sykehus - Styring, finansiering, samhandling og ledelse

083/23, Høring av Barnevernsutvalgets NOU 2023:7

084/23, Høring - Leve og oppleve - Reisemål for en bærekraftig fremtid

085/23, Høring - Forslag om forlengelse av forskrift 23. juni 2020 nr. 1287 om endringer i forskrift 20. juni 2003 nr. 740 om Meldingssystemet for smittsomme sykdommer (MSIS-forskriften)

086/23, Høring - forslag til endringer i offentleglova m.m.

087/23, Høring - forslag til revidering av forskrift om høsting av tare i Vestland og Rogaland

088/23, Høring - utkast til endringer i kulturloven

089/23, Høring av forslag til rapportering av opplysninger fra "Kommunal øyeblikkelig hjelp døgnenhet" til kommunalt pasient- og brukerregister

090/23, Høring - Endringer i helsepersonelloven og helsetilsynsloven (Oppfølging av forslag fra Pasientovergrepsutvalget)



Saksbehandler: Siv Elisabeth Røksund Lie

Kommunedirektør/rådmann: Øystein Hagerup

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
044/23	Formannskapet	17.04.2023

Samlesak for spørsmål